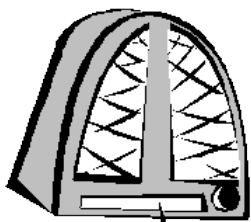

JULRADIO I ÅMINNELSE

Oskar på Höjden, en av mina bästa vänner i gott minne bevarad, var till allt annat i sitt liv även en durkdriven uppfinnarjocke. Inför julfirandet 1927 kom han på idén att tillverka en kristallmottagare, vilket var en populär sysselsättning för den tidens alla tekniska underbarn.

Oskar på Höjden var ett sånt underbarn, nu vuxen och gift med sin kära Ida.

Kunde andra genier göra en egen kristallmottagare, tänkte han, då skulle också han klara av det. Recept och ingredienser kunde han skaffa från utbudet i Åhlén & Holms höstkatalog. Oskar skickade in en order och förberedde sig på att bli byns första radioamatör. Paketet kom, men också det problemet att varken Åhlén eller Holm hade skickat med något chassi att sätta fast prylarna på. Nu var goda råd dyrare än materialet. Detta dilemma skulle han försöka lösa tillsammans med Ida, som omedelbart kunde ge honom ett gott råd.

- Du kan få ta den där gamla tillbringaren som står i skänkskåpet och stoppa ner skräpet i den. Snytan på bringaren är i alla fall trasig, så jag kan inte använda den till grötvätan längre.

Sagt och gjort. Oskar monterade in kristallmottagaren i tillbringaren, provade och fick den att låta. Efter ett par smärre justeringar kom klara toner i en främmande tonart, kanske i hilldur.

Sensationen på Höjden omtalades däremot vida omkring i renare tonarter. Julfirandet på Höjden var räddad. Det märkligaste med radiobygget hände på självaste julfmorgonen. Ida öppnade skåpdörren för att ta fram grädde till morgonkaffet. Oskar hade kvällen före satt in musiktillbringaren på sin vanliga hylla inne i skänkskåpet och när Ida öppnade skåpdörren, började den plötsligt sjunga: Hej tomtegubbar, slå i glaset, och låt oss lustiga vara. Det lät kristallklart, vackert och i rätt tonart.

Men som med så mycket annat i livet fick epoken kristallmot-tagare ett slut. Redan året därpå, lagom till julen 1928, greps Oskar av storhetsvan-sinne och slog på så stort att knapparna rök ur storvästen. Han köpte den största radio-apparat som fanns att få och senare aldrig någonsin funnits i byn. Det var ett åbäke som hade åtta rör, lampor med flimrande sken, och med en högtalartratt som var dubbelt så stor som den på trattgramo-fonen. Nu skulle det bli julmu-sik.

Redan första kvällen öppnade han fönstret ut mot byn och satte högtalaren på fönster-bänken. Oskar tänkte överraska grannarna med den ljuva musi-ken. Han vred på rattarna för att få in den rätta frekvensen, men det mesta som kom ur hög-talaren till att börja med, var morsetelegrafi och illtjut. Det var ju vackert så, även om det inte var så njutbart. Det hade i alla fall det goda med sig, att Oskar fick rykte om sig att ha skaffat en radiomakapär, där man kunde höra änglarna vissla

på varann, då dom ville gå ut och gå i armkrok på vintergatan.

Året därpå, 1929, köpte mina föräldrar vår familjs första radio. Även dom gjorde köpet inför en julhelg. De nöjde sig med en betydligt enklare appa-rat av märket Stern & Stern, en fyrkantig låda med högtala-ren i locket. Även i den hörde vi ibland hur änglarna visslade på varann.

En ofta återkommande åhörare på vår radio den första tiden, var hemmadottern Hulda, en medelålders ungmö som var släkt i slakten. Hulda ägde släk-tet Homo Sapiens ädlaste sin-nelag, och ansågs vara salt och god som en nykärnad smörklimp. Men trots detta, var och för-blev hon ogift. Vår Herre hade under skapelseakten använt sej av oslipade verktyg, så hon blev lite kantig här och där, både in-och utvändigt. Det betydde ingenting i sammanhanget, då vänligheten alltid dominerade. Hulda kunde inte hjälpa att hon var nästan helt tandlös, så när som de två hörntänderna i över-käken. De stod som två grind-stolpar mellan läpparna och gett

henne bitmärken på underläppen och långt ner på hakan. Det betydde mindre, för Hulda hade allt sitt vackra på insidan.

Sven Olof Sandberg var den tidens store "smörsångare". Han lockade ofta Hulda hem till oss som känslosam radiolyssnare. När SOS med sin varma stämma sjöng om Mor lilla mor, eller om Vintergatans stjärnehär, då grät Hulda strida tårfloder av rörelse. För att inte tala om när han sjöng om Bröllopsklockorna som ringde, då öppnades alla slussar, och tårarna studsade mot bröstet. Det var säkert inte bara dom smäktande tonerna som orsakade tårflödet, utan kanske mer grämelsen över att inga bröllopsklockor hade fått ringa för henne.

En annan kär gäst och radiolyssnare den första tiden, var kastrullfabrikanten Gustav. Han pressade aluminiumkastruller och sålde dem samtidigt som han åkte runt i byarna och köpte upp skinn, lump och stickylle. Han älskade fiol- och dragspelsmusik före allt annat. Självt hade han i ungdomsåren ofta

uppträtt som trallare när de samlades till dans och de saknade en musikanter.

En kväll under den obligatoriska grammofontimmen blev det för mycket av det goda. Han klarade inte av den musikaliska njutningen i den högre genren. Gustav satt tillsammans med oss andra och lyssnade andäktigt. Bl. a. spelades den kvällen en stenkaka med den världsberömda koloratorsopranen Amelita Galli-Curci. Hon tillhörde ju den högre skolan, och det blev för mycket för Auminium-Gusta, som han allmänt kallades. Han reste sej hastigt, vände huvudet in mot köket och sa: "Kan ni int släppe ut katta?"

Det var inte så lätt för djurvännerna Gustav att uppskatta det fina i kråksången.

Göte Ingelman julen 2005.